

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 16 października 2008 r.

**w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka
oraz ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe**

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 3 października 2008 r. ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie:
"o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz niektórych innych ustaw";
- 2) w art. 1:
  - a) w pkt 1, w ust. 4 w pkt 3 po wyrazie "umyślne" dodaje się wyrazy "ścigane z urzędu",
  - b) w pkt 3, w pkt 4 po wyrazie "umyślne" dodaje się wyrazy "ścigane z urzędu";
- 3) w art. 1 w pkt 4, w art. 10 w ust. 1 w pkt 4 po wyrazach "o przestępstwa" dodaje się wyrazy "ścigane z urzędu";
- 4) w art. 1 w pkt 4, w art. 10 w ust. 1 po pkt 6 dodaje się pkt 6a-6c w brzmieniu:
  - "6a) zgłosić udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym wszczętym na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich lub w sprawach skarg konstytucyjnych dotyczących praw dziecka oraz brać udział w tym postępowaniu,
  - 6b) występować z wnioskami do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych dotyczących praw dziecka, budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie,
  - 6c) wnieść kasację albo skargę kasacyjną od prawomocnego orzeczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach,";

5) w art. 1 w pkt 5, w art. 10a w ust. 1 skreśla się wyrazy ", w tym Rzecznika Praw Obywatelskich";

6) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

"Art. 1a. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 398¹ otrzymuje brzmienie:

"Art. 398¹. § 1. Od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie strona, Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. Wniesienie skargi kasacyjnej przez stronę wyłącza – w zaskarżonym zakresie - wniesienie skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka.";

2) w art. 398³ § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Prokurator Generalny może oprzeć skargę kasacyjną na podstawach określonych w § 1, jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, Rzecznik Praw Obywatelskich - jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, a Rzecznik Praw Dziecka – jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia praw dziecka.";

3) w art. 398⁵ § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka wynosi sześć miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli strona zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem - od chwili doręczenia orzeczenia stronie.";

4) w art. 398⁷ w § 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"W razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego,

Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka odpowiedź na skargę mogą wnieść obydwie strony.";

5) art. 398¹⁸ otrzymuje brzmienie:

"Art. 398¹⁸. W razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka koszty procesu w postępowaniu kasacyjnym podlegają wzajemnemu zniesieniu.";

6) art. 424² otrzymuje brzmienie:

"Art. 424². W wypadkach określonych w art. 424¹ § 1 i 2 skargę może wnieść także Prokurator Generalny, jeżeli niezgodność orzeczenia z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, Rzecznik Praw Obywatelskich, jeżeli niezgodność orzeczenia z prawem wynika z naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, albo Rzecznik Praw Dziecka, jeżeli niezgodność orzeczenia z prawem wynika z naruszenia praw dziecka.";

7) art. 424⁷ otrzymuje brzmienie:

"Art. 424⁷. Po doręczeniu skargi stronie przeciwnej, a gdy skargę wniósł Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka - obydwu stronom, sąd przedstawia niezwłocznie akta sprawy Sądowi Najwyższemu.";

7) po art. 2 dodaje się art. 2a-2e w brzmieniu:

"Art. 2a. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 521 otrzymuje brzmienie:

"Art. 521. Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich, a także Rzecznik Praw Dziecka może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie.";

2) w art. 524 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Terminu do wniesienia kasacji, wskazanego w § 1, nie stosuje się do kasacji wnoszonej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.";

3) w art. 526 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Jeżeli kasacja nie pochodzi od prokuratora, Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich albo Rzecznika Praw Dziecka, powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę lub pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym."

Art. 2b. W ustawie z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 27 w pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

"9) Rzecznik Praw Dziecka, jeżeli zgłosił udział w postępowaniu wszczętym na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich lub w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej dotyczącej praw dziecka.";

2) w art. 51 otrzymuje brzmienie:

"Art. 51. 1. O wszczęciu postępowania Trybunał informuje Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; art. 33 stosuje się odpowiednio.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka może, w terminie 60 dni od otrzymania informacji, zgłosić udział w postępowaniu."

Art. 2c. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 Nr 133, poz. 848) w art. 110 w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

"Kasację w sprawach o wykroczenia może wnieść wyłącznie Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka, a w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych także Naczelnny Prokurator Wojskowy."

Art. 2d. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1277, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 8 otrzymuje brzmienie:

"Art. 8. Prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Rzecznik Praw Dziecka mogą wziąć udział w każdym toczącym się postępowaniu, a także wnieść skargę, skargę kasacyjną, zażalenie oraz skargę o wznowienie postępowania, jeżeli według ich oceny

wymagają tego ochrona praworządności, praw człowieka i obywatela lub praw dziecka. W takim przypadku przysługują im prawa strony.";

2) w art. 175 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli skargę kasacyjną sporządza sędzia, prokurator, notariusz, radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, będący stroną, jej przedstawicielem lub pełnomocnikiem albo jeżeli skargę kasacyjną wnosi prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka.";

3) w art. 177 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej dla stron wiąże również prokuratora, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka. Jeżeli jednak orzeczenia nie doręcza się stronie prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka mogą w terminie trzydziestu dni od dnia wydania orzeczenia wystąpić o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i wnieść skargę kasacyjną w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem.".

Art. 2e. W ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052, z 2004 r. Nr 25, poz. 219 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119) w art. 60 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Z wnioskiem, o którym mowa w § 1, mogą wystąpić również Rzecznik Praw Obywatelskich i Prokurator Generalny oraz, w zakresie swojej właściwości, Rzecznik Praw Dziecka, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznik Ubezpieczonych.".

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

Uzasadnienie

Wniesione przez Senat poprawki do ustawy z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, rozszerzają uprawnienia Rzecznika Praw Dziecka analogicznie do przysługujących Rzecznikowi Praw Obywatelskich, uwzględniając konstytucyjne uregulowania obu urzędów oraz zakres właściwości Rzecznika Praw Dziecka. Poprawki Senatu dotyczą trzech kwestii – przyznania Rzecznikowi Praw Dziecka prawa udziału w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, występowania do Sądu Najwyższego o wyjaśnienie przepisów budzących wątpliwości w praktyce lub które wywołały rozbieżności w orzecznictwie oraz wnoszenia kasacji albo skargi kasacyjnej od prawomocnego orzeczenia (poprawki nr 1, 4, 6 i 7). Korzystanie z powyższych uprawnień wzmocni pozycję urzędu Rzecznika Praw Dziecka oraz zwiększy skuteczność podejmowanych przez niego działań.

Zdaniem Senatu, wymogi w zakresie niekaralności, które musi spełnić kandydat na Rzecznika Praw Dziecka, powinny ograniczać się jedynie do niekaralności za przestępstwa umyślne ścigane z urzędu (poprawka nr 2).

Poprawka nr 3 doprecyzowuje przyznane Rzecznikowi Praw Dziecka uprawnienie do żądania wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego. Pozostawienie uregulowania w brzmieniu przyjętym przez Sejm sugeruje, że chodzi o wszystkie przestępstwa, a więc zarówno o przestępstwa publicznoskargowe, czyli ścigane z urzędu, jak i prywatnoskargowe. Jednak zgodnie z zasadami prawa karnego materialnego i procedury karnej przepis ten w rzeczywistości będzie miał zastosowanie tylko do przestępstw ściganych z urzędu, jednakże nie do wszystkich, lecz tylko tych, które nie wymagają złożenia wniosku o ściganie. Zawarte zaś w w/w przepisie żądanie wszczęcia *postępowania przygotowawczego* jednoznacznie wskazuje na przestępstwa ścigane z urzędu, gdyż w przestępstwach prywatnoskargowych akt oskarżenia wnosi się do sądu.

Ponadto, mając na względzie ustawowe zagwarantowanie respektowania zasady niezależności urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich w zakresie podejmowania spraw, Senat przyjął poprawkę nr 5.